

Betænk

BETÆNKNING

AFGIVET AF
DET AF INDENRIGS- OG BOLIGMINISTERIET
DEN 2. JUNI 1950 NEDSATTE UDVALG
ANGÅENDE
HUSMANDSKREDITFORENINGERNES
UDLÅNSADGANG
M.V.

BUDGETDEPARTEMENTETS BIBLIOTEK

KØBENHAVN
DET HOFFENBERGSKE ETABLISSEMENT
1952

Da landstingsmand J. P. Bækgaard i december 1950 afgik ved døden, udnævnte ministeriet efter indstilling fra venstres rigsdagsgruppe fhv. minister, landstingsmand *A. L. H. Elmquist* til medlem af udvalget.

Efter at professor Kristian Sindballe af helbredsmæssige grunde havde bedt sig fritaget for hvervet som formand for udvalget, udnævnte ministeriet den 2. november 1951 i stedet folketingsmand *Knud Thestrup* til formand for udvalget. Samtidig blev kontorchef i indenrigs- og boligministeriet *Viggo Nørby* udnævnt til medlem af udvalget i stedet for kontorchef *A. M. Wamberg*, der var udnævnt til amtmand over Vejle amt.

I forbindelse med de seneste drøftelser i udvalget vedrørende fastsættelse af en lånegrænse for jordløse huse i Jylland blev der rejst spørgsmål om en ændret afgrænsning af udlånsområdet for Kreditforeningen af grundejere på landet i Jylland i forhold til Ny jydsk købstad-creditforening. I anledning af at denne forenings udlånsområde således var blevet inddraget under drøftelserne, udnævnte ministeriet den 20. februar 1952 direktør *O. C. L. Hjelm*, Ny jydsk købstad-creditforening, til medlem af udvalget.

Sekretær i indenrigs- og boligministeriet *A. Skjoldager-Nielsen* har fungeret som udvalgets sekretær.

Det samlede udvalg har ialt afholdt 16 møder. Visse af de foreliggende problemer har endvidere været drøftet i et nedsat underudvalg, bestående af formanden, repræsentanterne for kreditforeningerne samt repræsentanterne for statens ligningsdirektorat og indenrigs- og boligministeriet.

Endvidere har forskellige spørgsmål efter henstilling fra udvalget været genstand for drøftelse i Kreditforeningernes stående fællesudvalg.

Den afgivne betænkning er enstemmig.

København, den 3. april 1952.

J. Mansfeld Boe. Bertel Dahlgaard. A. L. H. Elmquist. Chr. J. Hansen.
O. C. L. Hjelm. Aa. Brink Jensen. Axel Jensen. H. Jepsen.
M. C. Korsgaard. K. J. Kristensen. C. Bollerup Madsen. V. Nørby.
Laurits Pedersen. P. N. Petersen. Knud Thestrup, Th. Thorsteinsson.

A. Skjoldager-Nielsen.
sekretær.

Historisk oversigt over lovgivningen vedrørende Husmandskreditforeningerne og Kreditforeningen af grundejere på landet i Jylland.

A. Tiden indtil kreditforeningsloven af 1936.

1. Husmandskreditforeningerne.

Ved lov nr. 65 af 28. maj 1880 om oprettelse af tvende kreditforeninger for ejere af mindre ejendomme på landet bemyndigedes indenrigsministeren til at meddele en kreditforening af ejere af mindre ejendomme på landet i østifterne og en lignende forening for Jylland visse i loven anførte begunstigelser, når foreningernes statutter var vedtagne i overensstemmelse med de i lovens § 4 givne forskrifter. De nævnte *begunstigelser* var følgende: a) Ret til at udstede gældsfor skrivinger på ustempelt papir, lydende enten på navn eller ihænde haveren, samt ret til stempelfrit at transportere disse gældsfor skrivinger, b) refusion af taksationsomkostningerne, såfremt lånene blev effektueret, c) ret til at udstede lån til en højere rente end 4 % p. a. (den dagældende maksimumsrente), d), statsgaranti for en rente af indtil 4 % p. a. samt et statstilskud een gang for alle på indtil 10.000 kr. til foreningernes indretning, jfr. lovens § 2. Det tillodes endvidere, at umyndiges og offentlige stiftelsers midler kunne anbringes i foreningernes obligationer, jfr. lovens § 3. Denne begunstigelse samt de under a) og c) nævnte begunstigelser tilkom også de da bestående kreditforeninger.

Foreningernes oprettelse.

Foreningernes udlånsgrænser omfattede ifølge lovens § 4 ejendomme, der ikke var vurderet til over 4.000 kr., og foreningernes lån måtte højst andrage 50%, for de jordløse huse 40%, af panternes vurderingssum.

Ved lovforslaget, således som dette var forelagt, var foreningernes vurderingsgrænse alene ansat til 2.500 kr., og lånegrænsen var også for de jordløse huse fastsat til 50 % af panternes vurderingssum.

For de bestående kreditforeninger var lånegrænsen ligesom nu 60 % af vurderingssummen.

Af lovens *øvrige bestemmelser* kan nævnes, at der krævedes fuldstændig solidaritet mellem samtlige medlemmer, § 4 f, at amortisationstiden for foreningernes kasseobligationer ikke måtte overstige 45 år (for de andre

kreditforeninger gjaldt der ingen begrænsninger med hensyn til amortisationstidens længde), § 4 h, samt at indenrigsministeren, såfremt der til fyldestgørende af det solidariske ansvar i noget regnskabsår måtte blive afkrævet interessenterne mere end 1 % af de lånte beløb, var berettiget til at sætte foreningerne under administration og eventuelt standse deres virksomhed, hvilket ubetinget skulle ske, såfremt sådanne bidrag måtte blive opkrævet i 3 på hinanden følgende år, § 5.

I *bemærkningerne til lovforslaget* (Rigsdagstidende 1879/80 tillæg A, spalte 1219—22) anføres, at der i statutterne for de bestående kreditforeninger var fastsat en mindstegrænse for lånenes størrelse i de fleste foreninger på 600 kr., men i en enkelt, nemlig Kreditforeningen af landejendomsbesiddere i Nørrejylland, endog på 1.200 kr. Som følge heraf var ejerne af de mindste ejendomme afskåret fra at opnå lån i de eksisterende kreditforeninger, og hvor lån i mindre ejendomme overhovedet kunne ydes, var låneoptagelsen forbundet med relativt betydelige stiftelsesomkostninger. Rent faktisk benyttedes de bestående foreninger derfor kun i beskedent omfang med hensyn til optagelse af mindre lån. Ved at oprette kreditforeninger, der særlig var beregnet på ydelse af lån til mindre grundejere, og ved at tilstå disse foreninger særlige begunstigelser, søgte man således at skaffe disse grundejere en lettere adgang til at opnå prioritetslån på billige vilkår.

Det kan nævnes, at det til behandling af lovforslaget nedsatte landstingsudvalg overvejede, om dette prioriteringsbehov for de mindre grundejere ikke kunne afhjælpes af de bestående kreditforeninger derved, at disse nedsatte den statusmæssige minimumsgrænse for deres udlån til f. eks. 400 kr. Udvalget, der rettede henvendelse til foreningerne herom, fandt imidlertid efter de modtagne svar ingen anledning til at forfølge denne tanke. (Rigsdagstidende 1879/80, tillæg B, spalte 437).

Senere
lovændringer.

Ved *lov nr. 63 af 12. maj 1882* forhøjedes foreningernes vurderingsgrænser til 6.000 kr., ligesom foreningernes låneområde udvidedes til også at omfatte *købstædernes markjorder*, medens foreningerne efter loven af 1880 alene kunne yde lån i ejendomme på landet.

Ved *lov nr. 52 af 30. marts 1892* udvidedes foreningernes særlige begunstigelser til også at omfatte nedsættelse af *gebyret for tingbogsattester*, der rekvireres af lånsøgerne, ligesom man indførte den ordning, at *lønnen til den af ministeriet udnævnte revisor* skulle udredes af statskassen. Samtidig ændredes bestemmelsen i loven af 1880 om, at valget af formanden for foreningernes bestyrelse skulle godkendes af ministeriet til i stedet at gælde valget af den administrerende direktør.

Ved *lov nr. 158 af 5. december 1899* indrømmedes der foreningerne samme adgang som de øvrige kreditforeninger til på de i lov af 20. juni 1850, § 2, angivne vilkår at betinge sig adgang til *uden forlig eller dom at gøre udlæg i de pantsatte ejendomme*. En sådan adgang for foreningerne

forudsattes ved udarbejdelsen af loven af 1880 fejlagtigt at være hjemlet ved lov af 29. marts 1873 om udpantning, og det havde altså således ikke været hensigten at stille husmandskreditforeningerne ringere på dette punkt end de andre foreninger.

Ved *lov nr. 41 af 21. marts 1902* ændredes foreningernes vurderingsgrænser derved, at foreningerne nu også kunne yde *lån til medlemmer, hvis ejendomme ved forbedringer havde opnået en større værdi*, end den almindelige vurderingsgrænse hjemlede. Lånene til disse måtte dog ikke overstige den almindelige lånegrænse. Herved afhjælp man den ulempe, at foreningerne tidligere havde måttet afslå tillægslån til medlemmer, hvis ejendomme gennem forbedringer havde opnået større værdi end vurderingsgrænsen, hvilket medførte, at foreningerne mistede deres mere solide panter. Ved loven blev samtidig *lånegrænsen for de jordløse huse forhøjet til 50 %* af vurderingssummen ligesom for landbrugsejendomme, idet erfaringen havde vist, at den frygt, man havde næret for, at de jordløse huse ikke ydede så god en pantsikkerhed som huse med jordtilliggende, var ubegrundet. (Rigsdagstidende 1901/02, tillæg A, spalte 3949—50).

Ved *lov nr. 30 af 4. marts 1904* blev foreningernes vurderingsgrænser forhøjet til 8.000 kr.

I § 11, 3. stk., i *lov nr. 101 af 22. april 1904 om tilvejebringelse af jordlodder for landarbejdere* (husmandsbrug) var fastsat, at de først prioriterede $\frac{3}{5}$ af den lånesum på tilsammen $\frac{9}{10}$ af vedkommende ejendoms låneværdi, som i henhold til loven kunne ydes til oprettelse af husmandsbrug, skulle tilvejebringes gennem de to husmandskreditforeninger og resten gennem staten. Ved lov nr. 201 af 16. december 1904 blev der givet nærmere regler for foreningerne herom. Da foreningerne imidlertid ikke ønskede at medvirke til denne ordning, blev loven aldrig ført ud i livet.

Foreningernes vurderingsgrænser blev ved *lov nr. 98 af 8. maj 1908* forhøjet til 10.000 kr.

Medens foreningernes vurderingsgrænser hidtil havde været de samme for landbrugsejendomme og jordløse huse, ændredes dette forhold ved lov nr. 189 af 10. maj 1915, *jfr. lovbekendtgørelse nr. 190 af 10. juli 1915*, hvor efter vurderingsgrænsen for landbrugsejendomme fastsattes til 12.000 kr. og for jordløse huse, hvorved efter loven skulle forstås ejendomme, hvortil hørte et mindre areal end 1 hektar, 10.000 kr.

Ved loven begrænsedes foreningernes adgang til at kræve *taksationsomkostningerne* refunderet af statskassen til ejendomme, der ikke var vurderet til over 8.000 kr.

For at begrænse låntagernes kurstab gennem udstedelse af lån til højere rente end 4 % bemyndigedes indenrigsministeren ved loven til at *udvide statens rentegaranti* for de af foreningerne udstedte kasseobligationer til også at gælde for *4½ %'s obligationer*. Denne bemyndigelse, der kun var midlertidig, er blevet forlænget ved en række senere love, *jfr. lovene nr. 360*

af 23. juni 1920, nr. 312 af 23. december 1925, nr. 278 af 28. november 1928, nr. 331 af 21. december 1931, nr. 110 af 7. april 1936, nr. 634 af 17. december 1940 og nr. 527 af 22. december 1948, idet der dog ikke udstedtes 4y₂ %'s obligationer i perioderne 1934—36 og 1946—48.

Ved *lov nr. 159 af 20. marts 1918* forhøjedes foreningernes vurderingsgrænser for så vidt angår landbrugsejendomme til 14.000 kr. Endvidere *forhøjedes foreningernes lånegrænser til 60 %* af vurderingssummen, ligesom der blev indrømmet foreningerne ret til at udstede lån med *60 års amortisationstid*, således at foreningerne herefter på disse punkter blev ligestillet med de øvrige kreditforeninger. Husmandskreditforeningerne havde yderligere fremsat ønske om fritagelse for stempel og tinglysningsgebyrer for de til foreningerne udstedte pantebreve, hvilket finansministeriet dog modsatte sig.

Ved *lov nr. 360 af 23. juni 1920* forhøjedes foreningernes vurderingsgrænser midlertidigt til 20.000 kr. for landbrugsejendomme m. v. og 16.000 kr. for jordløse huse. De ved den midlertidige lov fastsatte vurderingsgrænser forlængedes ved senere midlertidige love, jfr. lovene nr. 312 af 23. december 1925, nr. 278 af 28. november 1928, nr. 331 af 21. december 1931 og nr. 343 af 22. december 1934, indtil der ved *lov nr. 109 af 7. april 1936* om kreditforeninger, se herom nedenfor, blev fastsat permanente grænser for foreningernes udlånsadgang.

Endelig bør nævnes, at der ved *lov nr. 162 af 11. maj 1935* blev truffet særlige foranstaltninger til *imødegåelse af kurstab på dobbeltmøntede obligationer*, udstedt af de to husmandskreditforeninger.

Medens den ved loven af 1882 foretagne *forhøjelse af foreningernes vurderingsgrænser var motiveret med*, at det havde vist sig, at de ved loven af 1880 fastsatte vurderingsgrænser kun gav foreningerne mulighed for at belåne mindre ejendomme på mindre gode egne, skyldtes de senere foretagne forhøjelser af foreningernes vurderingsgrænser de almindelige prisstigninger for jord og bygninger. Medens lovene af 1882 og 1904 ved privat initiativ blev indbragt i folketinget som lovforslag (ved folketingsmedlemmer fra partiet venstre), blev forslagene vedrørende de øvrige love, hvorved foreningernes vurderingsgrænser blev forhøjet, fremsat af indenrigsministeriet på grundlag af henvendelser fra foreningerne.

Ved lovene til og med 1908 blev *foreningernes ønsker* om forhøjelser af vurderingsgrænserne imødekommet fuldt ud, hvorimod dette kun delvis var tilfældet for så vidt angår lovene af 1915, 1918 og 1920. Ved loven af 1915 blev således alene vurderingsgrænsen for landbrugsejendomme forhøjet til 12.000 kr., skønt foreningerne havde ønsket en tilsvarende forhøjelse for de jordløse huse. Ved loven af 1918 blev vurderingsgrænsen for landbrugsejendomme m. v. forhøjet til 14.000 kr., medens foreningerne havde fremsat ønske om en forhøjelse for både landbrugsejendomme og jordløse huse til 15.000 kr. Ved loven af 1920, hvorved vurderingsgrænsen for landbrugs-

ejendomme forhøjedes til 20.000 kr. og vurderingsgrænsen for de jordløse huse til 16.000 kr., havde foreningerne fremsat ønske om en forhøjelse for begge grupper af ejendomme til 20.000 kr.

Ved lovforslagene vedrørende lovene af 1915, 1918 og 1920 havde *indenrigsministeriet* fuldtud tiltrådt foreningernes ønsker med hensyn til forhøjelserne af vurderingsgrænserne, men disse blev under forslagernes behandling på rigsdagen nedsat til de foran nævnte beløb.

De grunde, som fra *rigsdagens* side blev fremført for ikke fuldt ud at tiltræde de af indenrigsministeriet foreslåede forhøjelser, var navnlig hensynet til ikke at give foreningerne et større område end det, der var tiltænkt dem ved deres oprettelse, hensynet til, at en forhøjelse af grænserne ville bidrage til en forøgelse af udbudet af foreningernes obligationer og følgelig kunne befrygtes at ville øve en tilsvarende trykkende indflydelse på kurserne samt endelig hensynet til konkurrencen mellem kreditforeningerne, navnlig mellem Jydsk husmandskreditforening og Kreditforeningen af grundejere på landet i Jylland.

Foreningernes andragender vedrørende forhøjelse af vurderingsgrænserne har siden 1918 været forelagt til udtalelse for *Kreditforeningernes stående fællesudvalg*, som imidlertid hverken ved loven af 1918 eller loven af 1920 fuldt ud kunne tiltræde foreningernes ønsker.

2. Kreditforeningen af grundejere på landet i Jylland.

Ved *lov nr. 103 af 14. april 1893 om begunstigelser for en kreditforening af grundejere på landet i Jylland* bemyndigedes indenrigsministeren til at meddele en kreditforening af grundejere på landet i Jylland de i lov af 20. juni 1850 § 2 a, b og d nævnte begunstigelser (nemlig vedrørende stempelfritagelse for gældsfor skrivinger, hurtig retsforfølgning og fritagelse for maksimalrentebestemmelserne). Blandt *vilkårene* for stadfæstelsen af statutterne for foreningen, der skulle omfatte bebyggede ejendomme på landet i Jylland enten uden avlsbrug eller med et i forhold til bygningernes værdi underordnet avlsbrug, kan anføres, at foreningens lån ikke måtte overstige halvdelen af panternes vurderingssum, at lånenes amortisationstid højst måtte være 50 år, samt at alle medlemmer skulle være solidarisk ansvarlige for de af foreningen udstedte kasseobligationer.

Grundejerne i de større stationsbyer og handelspladser i Jylland, såsom Odder, Herning, Esbjerg og Struer havde hidtil ikke kunnet opnå lån i nogen af de eksisterende kreditforeninger, idet Ny jydsk købstad-creditforening kun ydede lån i købstæderne, og den eneste af de 3 kreditforeninger på landet, der også ydede lån i andet end landbrugsejendomme, Jydsk husmandskreditforening, kun kunne yde lån i ejendomme, der var vurderet til indtil 6.000 kr. I modsætning til *østifterne*, hvor alle ejendomme havde adgang til i det mindste en kreditforening, var der således et savn

Foreningen!
o p^rettelse.

at afhjælpe for en stor del af ejere af ejendomme på landet i Jylland, især på de steder, som ved jernbane- eller havneanlæg eller af andre grunde var blevet trafikcentre, og hvor der i de senere år var opført en mængde bygninger af større værdi, end husmandskreditforeningen som følge af vurderingsgrænsen kunne belåne. (Rigsdagstidende 1891/92, tillæg B, spalte 2003—2010, og 1892/93, tillæg B, spalte 1153—1158).

Senere
ændrings-
love.

Ved *lov nr. 55 af 11. april 1902* nedsattes det ved loven af 1893 krævede indskud ved lånets stiftelse på 5 % til 2½ % for fremtidige seriers eller afdelingers vedkommende.

Ved *lov nr. 192 af 18. november 1904* bemyndigedes indenrigsministeren til at indrømme foreningen den begunstigelse, at *umyndiges og offentlige stiftelsers midler* kunne anbringes i foreningens kasseobligationer. Medens denne begunstigelse var hjemlet de øvrige foreninger straks ved disses stiftelse (bortset fra Københavns kreditforening, der først fik denne begunstigelse ved *lov nr. 54 af 4. april 1902* og Kreditforeningen for industrielle ejendomme, som først har fået denne begunstigelse ved *lov nr. 260 af 9. juni 1948*), nærede man oprindeligt betænkeligheder ved at indrømme Jydsk grundejerkreditforening denne begunstigelse, som først blev givet efter gentagne andragender til ministeriet. Det fremgår iøvrigt af bemærkningerne til lovforslaget (Rigsdagstidende 1904/05, tillæg A, spalte 1897—1900), at foreningens obligationer allerede forinden i et ikke ringe omfang — efter forud indhentet samtykke fra justitsministeriet — var anvendt til anbringelse af umyndiges og offentlige stiftelsers midler.

Ved *lov nr. 105 af 10. maj 1912* fik foreningen ret til i lighed med de øvrige kreditforeninger — bortset fra husmandskreditforeningerne — at udstede lån med *60 års amortisationstid*. Den oprindelige indskrænkning til 50 år var motiveret med, at man fandt foreningens panter mindre let realisable og mindre sikre end de andre kreditforeningers panter.

Ved *lov nr. 160 af 20. marts 1918* (samme dato som den tilsvarende lov for husmandskreditforeningerne) *forhøjedes foreningens lånegrænse til 60 % af panternes vurderingssum*.

B. Kreditforeningsloven af 1936 og de midlertidige love af 1946 og 1950.

Realkredit-
kommissi-
onen.

I den af *realkreditkommissionen* den 8. januar 1936 afgivne betænkning vedrørende kreditforeningerne er under afsnittet om kreditforeningernes udlånsområder side 40—41 påvist visse *uheldige følger af konkurrencen om jordløse huse mellem Jydsk husmandskreditforening og Kreditforeningen af grundejere på landet i Jylland*. Det anføres således i betænkningen, at det af låneniveauets højde vedrørende de jordløse ejendomme og det antal ejendomme af denne art, som de 2 foreninger havde måttet overtage og de derpå lidte tab, fremgik, at de 2 foreningers

udlån i disse ejendomme var af meget uensartet størrelse, og man havde selv fra de senere år kunnet påvise et særdeles stort antal eksempler på belåning imellem 60 og 100 % af den pantsatte ejendoms gennem normalt salg konstaterede værdi. Da kommissionen anså det for en nødvendighed, at dette forhold blev ændret, blev der efter forslag fra kommissionen ved kreditforeningsloven af 7. april 1936 foretaget en delvis udskiftning af de to foreningers fælles låneområder, hvorefter husmandskreditforeningen alene kunne yde lån i sådanne jordløse ejendomme, som ved optagelsen i foreningen til ejendomsskyld var vurderet til mindre end 12.000 kr., medens Jydsk grundejerkreditforening på den anden side var afskåret fra at belåne ejendomme, der til ejendomsskyld var vurderet til under 8.000 kr. Det var først ved denne lovbestemmelse, at ejendomsskyldværdierne blev bestemmende for foreningernes udlånsadgang.

Kreditforeningsloven af 1936.

Idet foreningernes udlånsadgang iøvrigt bevaredes i overensstemmelse med den tidligere lovgivning herom, blev udlånsområderne for foreningerne ved § 1, nr. 9, 11 og 12 i kreditforeningsloven af 1936 fastsat således:

Kreditforeningen af grundejere på landet i Jylland: De i flækkerne og på landet i Jylland med tilhørende øer beliggende ejendomme, som enten er uden avlsbrug, eller som har et i forhold til bygningerne underordnet avlsbrug, og som til ejendomsskyld er vurderet til 8.000 kr. eller derover.

Jydsk husmandskreditforening: Land-, skov- og havebrugsejendomme i Jylland, som ifølge optagen vurderingsforretning med tilhørende bygninger ikke er ansat til en højere værdi end 20.000 kr. samt andre ejendomme på landet og på købstædernes markjorder, som til ejendomsskyld er vurderet til mindre end 12.000 kr.

Østifternes husmandskreditforening: Land-, skov- og havebrugsejendomme i østifterne af den ovenfor anførte art, samt andre ejendomme på landet og på købstædernes markjorder, som ifølge optagen vurderingsforretning ikke er ansat til en højere værdi end 16.000 kr.

Ved lovens § 2, 2. stk., blev i overensstemmelse med den tidligere lovgivning fastsat, at husmandskreditforeningerne skulle være berettigede til at yde lån til medlemmer, hvis ejendomme ved forbedringer har opnået større værdi end den i § 1 anførte, når det er den samme ejendom, som atter pantsættes. Lånene kunne dog med tillæg af foranstående behæftelsers restgæld i de nævnte foreninger ingensinde overstige 12.000 kr. for landbrugsejendomme og for andre ejendomme 9.600 kr.

Ifølge lovens § 30, 2. stk., opretholdes de i lov om oprettelse af tvende kreditforeninger for ejere af mindre ejendomme på landet, jfr. bekendtgørelse nr. 190 af 10. juli 1915, §§ 2 b, 5 og 7 indeholdte bestemmelser angående refusion fra statskassen af visse vurderingsomkostninger, udredelse af lønning fra statskassen til den af indenrigsministeriet udnævnte revisor og nedsat betaling og stempelafgift for tingbogsattester, ligesom de af for-

eningerne udstedte kasseobligationer i medfør af paragraffens 3. stk. erholder statens garanti for en rente af 4 % årlig.

Som følge af *den under og efter den anden verdenskrig indtrådte kraftige prisstigning* er foreningernes vurderings- og udlånsgrænser midlertidigt blevet forhøjet ved lov nr. 636 af 30. december 1946 og lov nr. 163 af 18. april 1950.

Ved *loven af 1950*, som finder anvendelse på lån, der stiftes inden udgangen af december termin 1951, blev for landbrugsejendomme vurderingsgrænserne forhøjet til 30.000 kr. (ved 1946-loven 26.000 kr.) og for jordløse ejendomme blev for Jydsk husmandskreditforenings vedkommende ejendomsskyldgrænsen forhøjet til »højest 14.000 kr.« (ved 1946-loven »mindre end 14.000 kr.«), idet minimumsgrænsen for Jydsk grundejerkreditforening samtidig blev forhøjet til 10.000 kr. (ved 1946-loven 9.000 kr.). For jordløse huse under Østifternes husmandskreditforening blev vurderingsgrænsen forhøjet til 25.000 kr. (ved 1946-loven 20.000 kr.) Samtidig blev der foretaget en hertil svarende forhøjelse af de i kreditforeningslovens § 2, 2. stk., fastsatte særlige lånegrænser.

Da det ved udarbejdelsen af lovforslaget vedrørende loven af 1950 måtte forventes, at ejendomsskyldværdien for en del af de ejendomme, der hidtil havde hørt under Jydsk husmandskreditforenings område, ved 10. alm. vurdering pr. 1. oktober 1950 ville komme op over den nugældende ejendomsskyldgrænse, således at disse ejendomme ville blive unddraget muligheden for lån hos foreningen, og da dette måtte forekomme ubilligt, blev det ved loven bestemt, at *ejendomsskyldvurderingen ved 9. alm. vurdering pr. 1. oktober 1945 skulle lægges til grund i hele lovens gyldighedsperiode*. Denne ejendomsskyldvurdering er efter loven også afgørende for, om en ejendom kan belånes af Jydsk grundejerkreditforening, ligesom det i konsekvens heraf er fastsat, at den særlige vurdering efter kreditforeningslovens § 1, 3. stk., skal anvendes for ejendomme, der er nyopført eller undergået forandringer efter sidste vurdering før 10. alm. vurdering, og at værdien skal fastsættes efter prisforholdene ved 9. alm. vurdering.

Foreningernes henvendelse

Med hensyn til loven af 1950 kan oplyses, at *foreningerne* i en henvendelse til ministeriet havde *henstillet*, at vurderingsgrænsen for landbrugs ejendomme m. v. blev forhøjet til 35.000 kr., og vurderingsgrænsen for jordløse huse til 27.000 kr., idet Jydsk husmandskreditforening samtidig henstillede, at den i Jylland for jordløse huse gældende ejendomsskyldværdigrænse måtte blive ophævet og erstattet af en vurderingsgrænse på grundlag af en almindelig vurderingsforretning.

Kreditforeningernes stående fællesudvalg udtalte i anledning af foreningernes henvendelse, at der efter udvalgets opfattelse forelå normale lånemuligheder i de øvrige kreditforeninger, hvorfor en udvidelse af de 2 foreningers låneområde og dermed af statens garanti ikke syntes sagligt begrundet. Efter udvalgets opfattelse kunne prisudviklingen heller ikke be-

grunde en forhøjelse af lånegrænserne, og en forhøjelse ville derhos forøge den konkurrence mellem foreningerne, som det var kreditforeningslovens hensigt at begrænse.

I bemærkningerne til lovforslaget anføres, at *ministeriet* må holde for, at når lovgivningsmagten er gået ind for husmandskreditforeningernes oprettelse og beståen, skylder lovgivningsmagten også foreningerne at opretholde passende udlånsmuligheder for dem, når deres virkefelt indskrænkes væsentligt af forhold (prisstigningen), som foreningerne selv er uden indflydelse på. På samme måde som den midlertidige lov af 1946 alene tilsigtede en regulering på grundlag af den siden 1936 stedfundne udvikling med det formål at fastholde de ved kreditforeningsloven fastlagte låneområder for foreningerne, ønskede ministeriet ved forslaget til 1950-loven alene at foretage en *å jour-føring på grundlag af den siden 1946 stedfundne udvikling*. Forslaget til forhøjelsen af vurderingsgrænsen for landbrugsejendomme m. v. og for vurderingsgrænsen for jordløse huse i Østifternes husmandskreditforening fremsattes på grundlag af opgørelser over prisstigningen for tiden indtil 1. halvår 1949, idet man dog tog i betragtning, at der i opgørelserne indgik et antal konjunkturprægede handler, der påvirkede statistiken i opadgående retning.

Idet der med hensyn til *den særlige ejendomsskyldgrænse for Jydsk husmandskreditforening og Jydsk grundejerkreditforening* henvises til det ovenfor vedrørende loven af 1950 anførte, bemærkes, at ministeriet som følge af denne ordning fandt det rigtigst ikke at foreslå nogen regulering af ejendomsskyldgrænsen. I overensstemmelse hermed gik lovforslaget ud på, at der fastsattes de samme ejendomsskyldgrænser som ved loven af 1946, nemlig 9.000 kr. som minimumsgrænse for Jydsk grundejerkreditforening og 14.000 kr. som maksimumsgrænse for Jydsk husmandskreditforening. Disse grænser blev imidlertid ændret under forslagets behandling på rigsdagen, således at minimumsgrænsen for Jydsk grundejerkreditforening fastsattes til 10.000 kr. og maksimumsgrænsen for Jydsk husmandskreditforening forhøjedes fra »mindre end 14.000 kr.« til »højest 14.000 kr.« Med hensyn til loven af 1946 lå forholdet således, at indenrigsministeriet som minimumsgrænse for Jydsk grundejerkreditforening havde foreslået 10.000 kr., men at dette beløb under forhandlingerne på rigsdagen blev nedsat til 9.000 kr. For Jydsk husmandskreditforening havde indenrigsministeriet som ejendomsskyldgrænse for de jordløse huse foreslået 15.000 kr., hvilket beløb af rigsdagen dog blev nedsat til 14.000 kr. Omvendt forhøjede rigsdagen vurderingsgrænsen for landbrugsejendomme fra 25.000 kr. som foreslået af indenrigsministeriet til 26.000 kr.

Forud for udarbejdelsen af forslaget vedrørende loven af 1950 havde ministeriet og statens ligningsdirektorat ført *forhandlinger med repræsentanter for Kreditforeningernes stående fællesudvalg og repræsentanter for de 2 husmandskreditforeninger og Jydsk grundejerkreditforening* med det for-

mål at søge tilvejebragt enighed mellem de interesserede parter om en å jourføring af vurderings- og lånegrænserne. Medens det viste sig, at der ikke var mulighed for at opnå en sådan enighed, var der enighed om, at ministeriet skulle nedsætte et **udvalg**, der skulle undersøge mulighederne for at tilvejebringe en fastere og mere varig afgrænsning af udlånsadgangen for de pågældende kreditforeninger, og ministeriet erklærede sig i bemærkningerne til lovforslaget sindet at nedsætte et sådant udvalg og anmode det om at tilendebringe sit arbejde i god tid forinden udløbet af de ved lovforslaget foreslåede ændringer i foreningernes vurderings- og lånegrænser.

Udvalgets overvejelser.

I. Afgrænsning af foreningernes udlånsadgang.

A, Husmandskreditforeningernes udlån i landbrugsejendomme m. v.

Medens der siden kreditforeningsloven af 1936 har været fastsat forskellige grænser for hver af de to husmandskreditforeningers adgang til at yde lån i jordløse huse, har der siden foreningernes oprettelse været samme værdigrænse for disses udlån i land-, skov- og havebrugsejendomme. Spørgsmålet om at tilvejebringe en fastere og mere varig afgrænsning af udlånsadgangen har derfor med hensyn til landbrugsejendomme m. v. været behandlet under eet for de to foreninger.

Husmandskreditforeningernes låneområder for så vidt angår landbrugsejendomme m. v. berører følgende andre kreditforeninger:

**Forholdet
til andre
foreninger.**

Østifternes husmandskreditforening:

Østifternes landcredittkasse.

Østifternes kreditforening.

Fyens kreditforening.

Jydsk husmandskreditforening:

Jydsk landkreditforening.

Vest- og sønderjydsk kreditforening.

Sønderjyllands kreditforening.

Der har i udvalget været enighed om, at formålet for fastsættelsen af en ændret afgrænsning af husmandskreditforeningernes udlånsadgang måtte være at finde en ordning, hvorved *ejendomme af samme karakter som de, der i 1936 omfattedes af foreningernes område, også fremtidig skal kunne belånes af foreningerne.*

De ved 1950-loven fastsatte vurderingsgrænser på 30.000 kr. for landbrugsejendomme er baseret på oplysninger fra statens ligningsdirektorat om købesummer (÷ inventar og besætning) for bøndergårde med 1—2 tdr. hartkorn og landbrugshuse — de grupper, som bedst svarer til de under foreningerne hørende landbrugsejendomme — i første halvår 1949. Ifølge disse oplysninger udgjorde prisstigningen i forhold til 1937 for landbrugshuse med over 10 ha og for bøndergårde med 1—2 tdr. hartkorn mellem 62 og 100 %.

Vurderingsgrænserne blev ved 1950-loven kun forhøjet med 50 % i forhold til 1936-loven, idet det bl. a. toges i betragtning, at der i statistikken indgik et antal konjunkturprægede handler, der påvirkede statistikken i opadgående retning.

En senere opgørelse viser, at prisstigningen fra 1937 til 1. halvår af 1950 (altså det tidspunkt, hvor loven trådte i kraft) for landbrugshuse med over 10 ha og for bøndergårde med 1—2 trd. hartkorn androg mellem 72 og 95 %.

De ved 1950-loven fastsatte vurderingsgrænser svarer således ikke fuldt ud til forhøjelsen i prisniveauet. Det er imidlertid vanskeligt at udtale sig om, hvorvidt dette forhold har medført nogen indskrænkning i foreningernes udlånsadgang i forhold til 1936-loven, idet dette først og fremmest afhænger af, i hvilket omfang foreningernes vurderinger har fulgt handelspriserne op.

Såfremt foreningernes vurderingsgrænser skulle have været forhøjet fuldt ud svarende til prisstigningen for tiden 1937—1. halvår 1950, skulle vurderingsgrænsen for landbrugsejendomme i østifterne have ligget på kr. 38.200 — kr. 39.000, og for Jylland på kr. 34.400 — kr. 35.200, idet prisstigningen for bøndergårde og store landbrugshuse på øerne udgjorde 91—95 % og i Jylland 72—76 %.

I udvalget har været drøftet forskellige muligheder for at fastsætte grænsen for foreningernes udlånsadgang således, at en regel herom i videst muligt omfang kunne være automatisk virkende uanset prisudviklingen.

Det har således været genstand for overvejelse, hvorvidt man kunne knytte foreningernes udlånsadgang til de i henhold til lov nr. 265 af 27. maj 1950 om grundtigningsskyld fastsatte grundbeløb, således at foreningerne skulle være berettigede til at *belåne enhver landbrugsejendom m. v. under et vist grundbeløb.* Grundbeløbene svarer til grundværdierne efter fradrag for forbedringer ved den 10. alm. vurdering pr. 1. oktober 1950 og lægges til grund ved udmålingen af den afgiftspligtige grundværdistigning i tiden efter den 1. oktober 1950. Da grundbeløbene er faste, uforanderlige beløb, ville man ved at anvende disse som kriterium kunne fastsætte en *grænse, der var klar og utvetydig, og på hvilken fremtidige prisforhold ville være uden indflydelse.*

Til brug ved en *undersøgelse af dette spørgsmål* har udvalget fra de to foreninger modtaget oplysning om, hvilke land-, skov og havebrugsejendomme, der er belånt i årene 1937 og 1938 samt 1947 og 1948 med en vurderingssum til låneefterretning mellem 15.000 kr. og 20.000 kr. for så vidt angår 1937 og 1938 og med en vurderingssum til låneefterretning mellem 20.000 kr. og 26.000 kr. for så vidt angår 1947 og 1948. Der er således alene medtaget de højest vurderede ejendomme — nemlig de, som ligger inden for ca. den sidste fjerdedel af foreningernes vurderingsgrænser henholdsvis

Forskellige muligheder for fastlæggelse af udlånsgrænser.

1) Grundbeløb.

i 1937—38 og 1947—48, idet det må være disse, der skal være bestemte for, hvor grænsen skal fastlægges.

Statens ligningsdirektorat har for de pågældende ejendomme indhentet oplysning om vurderingsrådenes ansættelse af grundværdierne ved 10. alm. vurdering pr. 1. oktober 1950 (grundbeløbene). Resultatet af undersøgelsen fremgår af den som bilag 2 aftrykte i statens ligningsdirektorat udarbejdede opstilling, hvorefter de ejendomme, for hvilke oplysninger foreligger, er grupperet efter disses grundbeløb.

Opstillingen omfatter ialt 1816 ejendomme, fordelt med 698 ejendomme i Østifternes husmandskreditforening og 1118 ejendomme i Jydsk husmandskreditforening. Det fremgår heraf, at den største del af de af undersøgelsen omfattede ejendomme har grundbeløb på 10.000 kr. og derunder, nemlig 1604 ejendomme svarende til ca. 88 % af det samlede antal ejendomme. Antallet af ejendomme med grundbeløb på 11.000 kr. og derunder andrager 1683, svarende til ca. 93 % af det samlede antal ejendomme, og af de øvrige 133 ejendomme gælder for de 48 særlige forhold, idet disse enten er ansat til højere værdi end landbrugsværdi eller har større areal ved 10. alm. vurdering end ved optagelsen af lånet. Medtages alle ejendomme med grundbeløb på 12.000 kr. og derunder, er tallene 1733, svarende til ca. 95 %, og 83, hvoraf der for 36 gælder de ovenfor nævnte særlige forhold. For ejendomme med grundbeløb på 13.000 kr. og derunder er tallene 1764 (ca. 97 %) og 52, af hvilke der for de 27 gælder særlige forhold.

Der har i udvalget været fremsat *forslag om, at husmandskreditforeningerne skulle kunne belåne ejendomme med indtil omkring 12—13.000 kr.s grundbeløb.* Det er herved anført, at den gennemsnitlige grundværdi ved 10. alm. vurdering for de i henhold til lov nr. 537 af 4. oktober 1919 oprettede statshusmandsbrug andrager omkring 10.500 kr., medens den gennemsnitlige grundværdi ved 10. alm. vurdering for de i henhold til lov nr. 163 af 14. maj 1934 oprettede husmandsbrug, der gennemsnitligt er større, og hvoraf enkelte har karakter af gårdbrug, andrager omkring 14.000 kr. Der henvises herom iøvrigt til den som bilag 3 aftrykte af statens ligningsdirektorat udarbejdede opstilling vedrørende jordrentebrug i henhold til loven af 4. oktober 1919 fordelt efter grundværdi og ejendomsskyldværdi pr. 1. oktober 1950. Ved at vælge en grænse på 12—13.000 kr.s grundbeløb ville man afskære foreningerne fra en mindre del af de ejendomme, som disse efter den foran nævnte undersøgelse hidtil har kunnet belåne; på den anden side ville foreningerne få mulighed for at yde lån i ejendomme med særlig gode bygninger, som foreningerne ikke tidligere har kunnet belåne som følge af de hidtil gældende vurderingsgrænser.

Til belysning af, *hvorvidt grundbeløbene er egnede som kriterium for den gruppe landbrugsejendomme m. v., der omfattes af husmandskreditforeningernes låneområde,* har statens ligningsdirektorat udarbejdet en

opstilling over ejendomme, belånt i foreningerne i 1937—38 og 1947—48 med grundværdi på 11.000 kr. og derudover fordelt efter forholdet mellem ejendomsskyldværdi og grundværdi efter 10. alm. vurdering. Af opstillingen, der er af trykt som bilag 4, fremgår, at ejendomsskylden for 40 af de af undersøgelsen omfattede 120 ejendomme udgør 1%—2 gange grundværdien, medens ejendomsskylden for henholdsvis 26 og 32 ejendomme er 1½—1¾ og 2—2¼ gange grundværdien. Alene for 22 af de ialt 120 ejendomme udgør ejendomsskylden enten mindre end 1½ eller 2¼ og derudover gange grundværdien.

Der kan herved endvidere henvises til tabel 44 i statistisk departements tabelværk »Vurderingen til grundskyld og ejendomsskyld pr. 1/10 1945« vedrørende samtlige landejendomme fordelt efter samlet vurderingssum og grundværdi i 1945. Gås der ud fra, at der efter priserne i 1945 til en handelsværdi på 26.000 kr., svarende til husmandskreditforeningernes vurderingsgrænse i henhold til lov nr. 636 af 30. december 1946, svarede en ejendomsskyldværdi på ca. 21.300 kr. på øerne og ca. 22.100 kr. i Jylland, kan man af tabellen med en vis tilnærmelse se, hvor mange ejendomme med en højere ejendomsskyld, der ville være omfattet af foreningernes låneområde, såfremt man fastsatte en grundbeløbsgrænse på 13.000 kr. Antallet af ejendomme, hvis grundværdi efter 9. alm. vurdering androg indtil 10.000 kr. (svarende til ca. 13.000 kr. efter 10. alm. vurdering) udgjorde ialt 121.074, medens ejendomme, hvis ejendomsskyld androg indtil 20.000 kr., udgjorde ialt 117.873. Det må dog herved bemærkes, at det som følge af tabellens inddeling ikke har været muligt at opgøre antallet af samtlige de ejendomme, hvis ejendomsskyld androg de ovennævnte beløb, og at disses antal derfor udgør mere end 117.873. Det kan således oplyses, at antallet af ejendomme med indtil 25.000 kr.s ejendomsskyld ved 9. alm. vurdering androg 136.013.

Medens *husmandskreditforeningernes repræsentanter* med tilslutning fra forskellige af udvalgets øvrige medlemmer i udvalget har tiltrådt, at grundbeløbene anvendes som kriterium for foreningernes udlånsadgang, og at grundbeløbsgrænsen fastlægges til 13.000 kr., har *repræsentanterne for de andre foreninger* ikke kunnet acceptere, at jordværdien alene anvendes som kriterium for de landbrugsejendomme m. v., der kan belånes af foreningerne. Iøvrigt har de også fundet det foreslåede beløb på 12—13.000 kr. væsentligt for højt.

Udvalget har modtaget *forskelligt materiale fra de andre kreditforeninger*, der yder lån i landbrugsejendomme, til belysning af, hvorledes disse foreningers udlån forholder sig til grundværdierne. Materialet viser størrelsen af ejendomsskyldværdier og vurderingssummer til låneefterretning (tildels også arealer, lånebeløb og salgsummer) for de ejendomme, der i de senere år er belånt af foreningerne, og hvis grundbeløb ligger indenfor den foreslåede grundbeløbsgrænse.

Kreditforeningernes stående fællesudvalgs repræsentanter i udvalget har henvist til, at det af dette materiale fremgår, at der til de pågældende grundbeløb svarer ejendomsværdier og arealer af meget vekslende størrelse, og den foreslåede grundbeløbsgrænse ville tildels omfatte ejendomme af betydelig højere værdi end de ejendomme, der falder indenfor husmandskreditforeningernes hidtidige vurderingsgrænse. Dette gælder navnlig for de ejendomme, der omfattes af Vest- og sønderjydske kreditforenings låneområde.

Der har endvidere været drøftet *et af folketingsmand Bertel Dahlgaard fremsat forslag*, hvorefter husmandskreditforeningernes udlånsadgang skulle fastlægges således, at disse foreninger skulle kunne give lån i alle landbrugsejendomme, der ikke har et areal på over 7 ha uden hensyn til grundbeløbet samt i landbrugsejendomme på over 7 ha, for så vidt grundbeløbet ikke overstiger 11.000 kr.

Til brug ved den nærmere undersøgelse af dette forslag har udvalget modtaget forskelligt materiale fra de to foreninger, som man har sammenholdt med det tidligere omtalte materiale vedrørende grundbeløb fra de andre foreninger.

Forslaget har efter henstilling fra udvalget været genstand for drøftelse i Kreditforeningernes stående fællesudvalg, der, som følge af de foran vedrørende grundbeløb anførte betænkeligheder, ikke har kunnet acceptere en sådan ordning, og der har således heller ikke kunnet tilvejebringes enstemmighed m. h. t. dette forslag.

Som en anden mulighed for at fastsætte en mere varig afgrænsning af foreningernes udlånsadgang har været foreslået anvendt *kriteriet i stats-husmandsbrugslovgivningen*, nemlig jordbrug af en sådan størrelse, der er tilstrækkelig til at ernære en familie ved dennes egen arbejdskraft. Udvalget har dog ikke fundet dette kriterium anvendeligt, idet denne afgrænsning måtte forventes at ville volde *vanskeligheder i praksis*. Dertil kommer, at ændrede driftsformer kan tænkes at ville medføre et ændret behov for arbejdskraft, hvorved grundlaget for, hvad en familie alene kan overkomme, ville blive forrykket.

Udvalget har endvidere drøftet muligheden for at *knytte foreningernes udlånsadgang til ejendomsskyldvurderingerne*. Af hensyn til afgrænsningens varighed måtte der *samtidig med* en sådan ejendomsskyldgrænse fastsættes *en reguleringsfaktor*, således at der automatisk fandt regulering sted i forbindelse med hver ny almindelig vurdering.

Til belysning af størrelsen af ejendomsskyldværdierne for de ejendomme, der er omfattet af foreningernes nugældende vurderingsgrænse, har statens ligningsdirektorat på grundlag af det materiale, udvalget har modtaget fra husmandskreditforeningerne vedrørende grundbeløbene, udarbejdet en opstilling over landbrugsejendomme belånt i foreningerne i årene 1937—38 og 1947—48 med en vurderingssum til låneefterretning mellem henholdsvis

2) **Kombineret areal- og grundbeløbsgrænse.**

15.000 kr. og 20.000 kr. og 20.000 kr. og 26.000 kr., fordelt efter ejendomsskyldværdi pr. 1. oktober 1950. Ligningsdirektoratets opstilling er aftrykt som bilag 5.

Tanken om at anvende ejendomsskyldværdierne ved fastlæggelsen af foreningernes udlånsadgang har dog ikke vundet tilslutning i udvalget. Repræsentanterne for Kreditforeningernes stående fællesudvalg har således bl. a. under henvisning til det fra Vest- og sønderjydsk kreditforening modtagne materiale vedrørende grundbeløbene anført, at ejendomsskyldværdien som kriterium ikke ville give nogen passende, endsige nogenlunde klar arealmæssig eller værdimæssig begrænsning.

5) **Vurderingsgrænse uden lånegrænse.**

Udvalget har endvidere overvejet, om det var muligt at fastlægge foreningernes udlånsadgang gennem *en vurderingsgrænse alene uden lånegrænse*, således at der i forbindelse hermed fastsættes en *reguleringsfaktor*, hvorved vurderingsgrænsen automatisk blev reguleret i forhold til prisbevægelserne. Selv om en sådan løsning ikke er principielt umulig, har udvalget dog ikke ment at kunne gå ind herfor, idet en sådan vurderingsgrænse som følge af *det uensartede vurderingsniveau* ikke ville give en tilstrækkelig fast afgrænsning af foreningernes udlånsadgang.

6) **Lånegrænse uden vurderingsgrænse.**

Endelig har man i udvalget drøftet muligheden for at afgrænse foreningernes udlån gennem *en lånegrænse alene uden vurderingsgrænse, varieret efter en automatisk virkende reguleringsfaktor*. Opgivelsen af vurderingsgrænsen åbner ganske vist foreningerne adgang til at belåne ejendomme af en hvilken som helst værdi, men der skønnes ikke at være nogen betænkelighed herved, idet denne mulighed i praksis vil begrænses som følge af maksimumsgrænsen for foreningernes lån. En lånegrænse vil i modsætning til en vurderingsgrænse være klar og utvetydig.

Man er af den opfattelse, at den nuværende bestemmelse af lånegrænsen ad indirekte vej gennem fastsættelsen af en vurderingsgrænse er irrationel, og at det rigtige vil være direkte at fastsætte en lånegrænse.

Med hensyn til fastsættelsen af størrelsen for en sådan lånegrænse har repræsentanterne for Kreditforeningernes stående fællesudvalg anført, at husmandskreditforeningernes lånegrænse i henhold til loven af 1950 på 18.000 kr., svarende til 60 % af vurderingsgrænsen på 30.000 kr., ligger over foreningernes faktiske lånegrænse, idet en vurdering på 30.000 kr. efter foreningernes nuværende låneniveau ikke tilnærmelsesvis modsvarer et lån på 18.000 kr. Medens husmandskreditforeningernes lånegrænse, der ved kreditforeningsloven i 1936 blev fastsat til 12.000 kr., ved de midlertidige love af 1946 og 1950 blev forhøjet til 15.600 kr. og 18.000 kr., er låneniveauet for så vidt angår landbrugsejendomme i de øvrige kreditforeninger i samme periode ikke steget tilsvarende.

Husmandskreditforeningernes repræsentanter har heroverfor henvist til en opgørelse over de i Jydsk husmandskreditforening i 1939—40 og 1950—

51 belånte landbrugsejendomme, hvoraf fremgår, at belåningen gennemsnitligt er steget med 44,43 % ved nybelåninger og 45,50 % ved samlet udlån. Husmandskreditforeningernes repræsentanter har tillige anført, at den procentvise stigning i belåningen ville have været større, såfremt vurderingsgrænsen ved den midlertidige lov af 1950 var forhøjet i overensstemmelse med prisudviklingen, og muligheden for nybelåning som følge deraf havde været bedre. Der er til støtte for denne betragtning anført, at 40,7 % af foreningens samlede belåninger i 1939/40 var nye lån, medens den procentvise andel i nybelåninger i 1950/51 kun var 18,4.

Til belysning af spørgsmålet om, hvor meget foreningernes låneniveau er steget fra 1936-loven til i dag, har foreningerne i forbindelse med det materiale, der er udarbejdet til belysning af det foran nævnte forslag til en kombineret areal- og grundbeløbsgrænse indsendt *oplysninger om størrelsen af foreningernes lån*. Materialet omfatter de land-, skov- og havebrugsejendomme, der har modtaget lån i husmandskreditforeningerne i 1937—38 og 1947—48 med en vurderingssum til låneefterretning på 15.000—20.000 kr. for så vidt angår 1937—38 og en vurderingssum til låneefterretning på 20.000—26.000 kr. for så vidt angår 1947—48. Materialet omfatter således de højest vurderede ejendomme. Der henvises til det aftrykte bilag 6 hvori er foretaget en opstilling over disse ejendomme fordelt efter lånenes størrelse.

Af dette materiale er udtrukket de ejendomme, der i det nævnte tidsrum er vurderet til vurderingsgrænsen. Der henvises herom til ligeledes aftrykte bilag 7. I dette er udover antallet af ejendomme med maksimumsvurdering indenfor de enkelte perioder samt den gennemsnitlige størrelse af de dertil svarende lån, anført antallet af de ejendomme, i hvilke der er ydet maksimumslån, altså henholdsvis 12.000 kr. og 15.600 kr. Det fremgår af skemaet, at antallet af ejendomme med maksimumslån relativt er gået betydeligt tilbage fra 1937—38 til 1947—48, ligesom den gennemsnitlige størrelse af lånene i denne periode alene er steget fra 9.980 kr. til 11.130 kr.

Den gennemsnitlige størrelse af lånene i 1937—38 svarer til 49,9 % af lånevurderingerne, medens den gennemsnitlige størrelse af lånene i 1947—48 svarer til 42,8 % af lånevurderingerne.

Efter at spørgsmålet har været henskudt til drøftelse i Kreditforeningernes stående fællesudvalg, er der opnået *enighed om at foreslå 18.000 kr. som udgangspunkt for en variabel lånegrænse svarende til prisforholdene i 1951*. Der er endvidere enighed om at lade dette beløb variere efter en *automatisk virkende reguleringsfaktor*, der skulle kunne muliggøre en tilnærmelsesvis permanent virkende ordning, og at man som regulator anvender det af statistisk departement udregnede indeks for købesummen pr. td. hartkorn for bebyggede landbrugsejendomme på $\frac{1}{4}$ —1 td. hartkorn for jord og bygninger alene i hele landet.

grænse har medført nogen indskrænkning i foreningens udlånsadgang, idet dette først og fremmest afhænger af, i hvilket omfang foreningens vurderinger har fulgt handelspriserne op.

Jylland.

Under hensyn til at Jydsk husmandskreditforenings udlånsadgang var knyttet til ejendomsskyldvurderingen, og til at denne ikke var ændret siden 1946-loven, fandt man det som tidligere anført ved udarbejdelsen af forslaget til 1950-loven rigtigst ikke at foreslå nogen regulering af denne ejendomsskyldgrænse, som man uændret foreslog fastsat til »mindre end 14.000 kr.« Ved loven blev grænsen forhøjet til »højest 14.000 kr.«

Den gennemsnitlige stigning i ejendomsskyldvurderingen fra 8. til 9. alm. vurdering udgjorde for beboelses- og/eller forretningsejendomme i landdistrikterne i Jylland 24,6 %. Under hensyn hertil ville en forhøjelse af ejendomsskyldgrænsen til 15.000 kr. formentlig have været mere passende.

Ved 1950-loven blev den for Jydsk grundejerkreditforening gældende minimumsgrænse fastsat til 10.000 kr. efter ejendomsskyldværdien ved 9. alm. vurdering. Minimumsgrænsen er ved 1950-loven herefter i forhold til 1936-loven steget med 25 % og svarer således til stigningen i ejendomsskyldvurderingen, således at Jydsk grundejerkreditforening efter 1950-loven skulle have mulighed for at belåne de samme ejendomme som efter 1936-loven, ligesom omvendt Jydsk husmandskreditforenings monopol omfatter tilsvarende ejendomme som i 1936.

Fastsættelse af en lånegrænse uden vurderingsgrænse.

Under hensyn til, at der i udvalget forinden var opnået enighed om at foreslå en lånegrænse uden vurderingsgrænse som kriterium for foreningernes udlån i landbrugsejendomme, har drøftelserne med hensyn til jordløse huse alene drejet sig om muligheden for også her at fastsætte en lånegrænse.

Siden 1918 har husmandskreditforeningerne som tidligere nævnt ligesom de øvrige kreditforeninger kunnet yde lån på indtil 60 % af ejendommens vurderinger. *Den i medfør af kreditforeningslovens § 2, 2. stk., gældende regel*, hvorefter foreningerne er berettigede til at yde lån til medlemmer, hvis ejendomme ved forbedring har opnået en større værdi, end foreningernes vurderingsgrænser hjemler, medfører en udvidelse af foreningernes almindelige udlånsadgang, idet foreningerne herefter kan yde lån i disse ejendomme, uanset disses værdi, men dog således at lånet ikke må overstige 60 % af foreningernes vurderingsgrænser. Det er således kun for så vidt angår denne gruppe ejendomme, at foreningerne er underkastet en lavere maksimal belåningsprocent end de andre foreninger. Selvom den ved kreditforeningsloven af 1936 fastsatte ejendomsskyldgrænse for Jydsk husmandskreditforening på »mindre end 12.000 kr.« næppe hjemlede foreningen samme udlånsadgang som den for Østifternes husmandskreditforening fastsatte vurderingsgrænse for jordløse huse på 16.000 kr., blev lånegrænsen i § 2, 2. stk., også for Jydsk husmandskreditforenings vedkommende

fastsat til 60 % af den for Østifternes husmandskreditforening gældende vurderingsgrænse.

I konsekvens heraf blev den særlige lånegrænse i § 2, 2. stk., ved 1950-loven fastsat til 60 % af de forhøjede vurderingsgrænser, nemlig for landbrugsejendomme 18.000 kr. og for jordløse huse 15.000 kr.

Man kan således ikke af den i § 2, 2. stk., fastsatte lånegrænse udlede, at en maksimumsvurdering i henhold til den midlertidige lov af 1950 automatisk skulle berettige foreningerne til ydelse af lån på 60 % heraf. Spørgsmålet om lånenes størrelse i forhold til vurderingssummerne må ligesom for de øvrige kreditforeningers vedkommende bero på en afvejelse af blandt andet den vægt, man tør lægge på det øjeblikkelige prisniveau.

Der er *fra de andre foreningers side* fremsat den betragtning, at det ved jordløse ejendomme vil være nødvendigt at have opmærksomheden henvendt på det vigtigste værdiskabende element, nemlig *lejeværdien*. Den siden 1939 ubetydelige lejestigning, som for den gamle ejendomsmasse — ca. 75 % af den samlede ejendomsmasse — kun udgør 5 %, motiverer i sig selv et langsomt bevægeligt prisleje og låneniveau. Hertil kommer de lempelser, der samtidig med forhøjelsen af ejendomsskylden har bevirket et lavere niveau for beregningen af leje i eenfamiliehuse. Når stigningen i købesummer har oversteget, hvad der kunne motiveres ved lejeværdien, har det i det væsentlige været en følge af lejeledighed i de solgte ejendomme. Ud fra en principiell betragtning er der derfor ikke berettigelse for nogen stigning i foreningernes lånemuligheder i huse af denne art.

Efter de andre foreningers formening må udgangspunktet for ansættelse af en lånegrænse være *den for husmandskreditforeningerne i 1936 gældende faktiske lånegrænse*. Med den dengang normale udlånsprocent kan denne i forhold til den dengang gældende vurderingsgrænse på kr. 16.000 ansættes til højst kr. 8.000. Denne ansættelse bestyrkes ved de foreliggende statistiske oplysninger. Ifølge indenrigsministeriets beretning om kreditforeningernes virksomhed var i 1936—37 Østifternes husmandskreditforenings lån i jordløse huse i landkommuner fordelt med 680 lån under kr. 8.000 og kun 23 lån mellem kr. 8.000 og 10.000. Tilsvarende fordeling fremgår af opgørelserne for de følgende år, der også omfatter udlånet på købstædernes markjorder. Samtidig fremgår af foreningens egen beretning, at den gennemsnitlige størrelse af lån i jordløse huse inklusive foranstående hæftelser i 1936—37 androg kr. 4.217. Det vil heraf fremgå, at de ganske få lån over kr. 8.000 må have været af unormal karakter.

Som den officielle anerkendelse af denne betragtning, at man ikke har kunnet regne med en lånegrænse på 60 % af vurderingsgrænsen, har de andre foreninger henvist til *bemærkningerne til forslaget til 1950-loven*, hvorved den sidste forhøjelse af husmandskreditforeningernes grænser fandt sted. Det udtales heri udtrykkeligt, at det kun er på grund af lovens midlertidige karakter, at man ikke har villet regne med det faktiske låne-

niveau, men har opretholdt en beregning på grundlag af det maksimale 60 % låneniveau. Det er herved anerkendt, at man i en permanent lovgivning må tage udgangspunktet i det virkelige forhold mellem vurdering og lån.

I denne forbindelse henviser de andre foreninger yderligere til *en sammenligning med det nuværende gennemsnit af lån, der for begge husmandskreditforeninger ligger under kr. 7.000 pr. ejendom ind. forudprioriterede beløb*. Tillige henvises til den i *boligministeriets beretning* offentliggjorte statistik for 1947—48, hvorefter fremdeles den langt overvejende del af lånene ligger på under kr. 8.000, nemlig i Østifternes husmandskreditforening 1057 af 1152 lån og i Jydsk husmandskreditforening 582 lån af et samlet antal lån på 628.

Jydsk husmandskreditforening s repræsentant har overfor de andre foreningers betragtninger bl. a. anført, at det ikke kan erkendes, at lejeværdien for de een- og til dels to-families huse, der udgør den overvejende del af foreningens panter, er »det vigtigste værdiskabende element«.

De særlige forhold i Jylland.

De andre kreditforeninger har taget deres udgangspunkt i den betragtning, at der i *Jylland er et særligt hensyn at tage til Jydsk grundejerkreditforening*, hvortil ingen parallel findes på øerne, og at dette hensyn bør medføre en lavere lånegrænse for Jydsk husmandskreditforening end for Østifternes husmandskreditforening. Man har i denne forbindelse henvist til, at 70,5 % af de af Jydsk grundejerkreditforening i regnskabsåret 1949/50 bevilgede lån var på 12.000 kr. og derunder. Man er tillige af den opfattelse, at de faktiske prisforhold i Jylland peger i samme retning, således at en ligestilling mellem de 2 husmandskreditforeninger netop forudsætter en noget lavere grænse for Jylland.

Repræsentanten for Jydsk grundejerkreditforening har under henvisning hertil gjort gældende, at Jydsk grundejerkreditforening, såfremt man fastsatte samme lånegrænse for Jydsk husmandskreditforening som for Østifternes husmandskreditforening, måtte have krav på kompensation på anden måde. Som sådan kompensation er nævnt følgende muligheder: 1) Ophævelse af den særlige minimumsgrænse for Jydsk grundejerkreditforenings udlånsadgang, 2) Udlånsret i ejendomme på købstædernes markjorder i lighed med Jydsk husmandskreditforening, 3) En ordning, hvorefter Jydsk grundejerkreditforening enten får fuld udlånsret i alle jyske købstæder eller omvendt en ordning, der begrænser konkurrencen mellem Ny jyske kjøbstad-creditforening og Jydsk grundejerkreditforening derved, at købstadkreditforeningen fremtidig udelukkes fra at yde lån indenfor de områder, der i 1893 henhørte under Jydsk grundejerkreditforenings låneområde. Som en mere subsidær løsning er foreslået en ordning, hvorefter ny købstæder og områder, der fremtidig indlemmes i købstæder, ikke falder indenfor købstadkreditforeningens låneområde, men bevares for Jydsk grundejerkreditforening alene.

Heroverfor har *de øvrige kreditforeninger* anført, at der ikke foreligger

nogen saglig begrundelse for at søge en løsning gennem inddragelse af Ny jydsk kjøbstad-creditforenings forhold. Specielt har *repræsentanten for Ny jydsk kjøbstad-creditforening* anført, at det ville være i strid med forudsætningerne for Jydsk grundejerkreditforenings oprettelse at give denne udvidet udlånsret i købstæderne og på disses markjorder, og at en sådan udvidelse af denne forenings låneområde ikke kan motiveres med mangel på fremgang. Tværtimod er forholdet det, at den udvikling, der foregår på landet i Jylland i flækkerne, handelspladserne, stationsbyerne og bymæssige bebyggelser, afgjort er til gunst for Jydsk grundejerkreditforening, hvortil yderligere kommer den store fordel, som ligger i denne forenings udlånsret i købstædernes forstæder.

Repræsentanten for Jydsk husmandskreditforening har anført, at der ikke foreligger nogen oplysninger, der taler for af hensyn til Jydsk grundejerkreditforening at give Jydsk husmandskreditforening en lavere lånegrænse end Østifternes husmandskreditforening. De faktiske prisforhold retfærdiggør ikke en sådan forskelsbehandling.

Foreningens lån pr. bebygget m² i nybyggede fuldstensejendomme er fra før krigen til nu steget med 75 % og en forhøjelse af lånegrænsen i forhold hertil fører til en lånegrænse på 16.800 kr. Stigningen i byggepristallet fra kreditforeningsloven af 1936 til nu fører til en tilsvarende lånegrænse.

De af de politiske partier udpegede medlemmer af udvalget er enedes om at foreslå 15.000 kr. som udgangspunkt for en variabel lånegrænse svarende til prisforholdene i 1951 gældende for både Østifternes husmandskreditforening og Jydsk husmandskreditforening, og dette har udvalgets øvrige medlemmer efter omstændighederne tiltrådt.

Jydsk husmandskreditforenings udlånsadgang ligestilles således påny med Østifternes husmandskreditforenings. Til gengæld foreslår udvalget slettet den særlige ejendomsskyldgrænse, der udelukker Jydsk grundejerkreditforening fra de mindre ejendomme, således at denne forening påny ligesom før kreditforeningsloven af 1936 kan yde lån i alle jordløse huse på landet i Jylland.

Der er endvidere enighed om, at *indlemmelse i købstæder (herunder indlemmelser i hovedstadskområdene) eller oprettelse af ny købstæder* i overensstemmelse med den hidtil gældende praksis (se herom nærmere side 261—262 i den af hovedstadskommissionen afgivne betænkning) ikke skal medføre nogen indskrænkning i de foreningers ret, der hidtil har haft udlånsadgang i de pågældende områder. Som en nyordning foreslås det, at foreninger, der kun har ret til udlån i købstæder, skal være afskåret fra at yde lån i nyoprettede købstæder eller indlemmede områder i 5 år fra oprettelsens eller indlemmelsens ikrafttræden.

Der er enighed om at lade den foreslåede lånegrænse variere efter en *automatisk virkende reguleringsfaktor*, der ligesom for landbrugsejen-

Udgangs-
punkt for en
lånegrænse.

Regulerings-
faktor.

domme m. v. skulle kunne muliggøre en tilnærmelsesvis permanent virkende ordning, samt at man som reguleringsfaktor anvender det af statistisk departement udregnede indeks for købesummen pr. 1.000 kr.s vurderingssum for ejendomme i landkommunerne med beboelseskarakter.

Reguleringsfaktoren er ligesom for landbrugsejendomme fastsat således, at der hvert 3. år foretages en opgørelse over gennemsnitsindekset i de foregående 5 år samt en beregning over, med hvilken procent dette gennemsnitsindeks afviger fra det tilsvarende gennemsnit fra den foregående 5-års periode. For at blødgøre bevægelserne i lånegrænsen både opad og nedad og som følge af usikkerheden med hensyn til varigheden af udsvingene i handelspriserne, skal lånegrænsen kun ændres med 75 % af den procentvise stigning eller nedgang, som opgørelserne udviser. Reguleringen afrundes i lighed med lånegrænsen for landbrugsejendomme opad eller nedad til det nærmeste med 100 delelige tal, og regulering foretages ikke med mindre beløb end 500 kr. Udgangspunkt for beregningen af enhver ny lånegrænse skal dog stadig være det uafrundede beløb fra den foregående periode. Lånegrænsens regulering foretages af indenrigs- og boligministeren på grundlag af det statistiske departements opgørelser over de omhandlede gennemsnitsindeks.

Der er opnået enighed om en *overgangsregel* svarende til den for landbrugsejendomme fastsatte. Der henvises herom til side 22. Ligesom for landbrugsejendomme er der enighed om, at foreningerne skal have en *udvidet udlånsadgang med hensyn til* de i kreditforeningslovens § 2, 2. stk., nævnte tidligere *belånte og forbedrede ejendomme*. Man har for disse ejendommers vedkommende foreslået foreningernes lånegrænse forhøjet med et tillæg på 60 % af værdien af forbedringerne ifølge optagen vurderingsforretning, dog ikke over 10 % af den til enhver tid gældende almindelige lånegrænse.

Der henvises iøvrigt til det aftrykte udkast til lovforslag om ændring i kreditforeningsloven af 1936 (bilag 1).

På samme måde som ved landbrugsejendomme er der i udvalget enighed om, at hverken husmandskreditforeningerne eller de øvrige kreditforeninger i fremtiden skal være afskåret fra at søge en ændring i denne ordning, hvis udviklingen mod forventning på afgørende måde skulle vise ordningen som uhensigtsmæssig. Der er endvidere enighed om, at en revision af ordningen kan blive påkrævet, hvis låneniveauet i forhold til handelsværdien for de øvrige kreditforeninger viser sig at ligge højere end i husmandskreditforeningerne for tilsvarende ejendomme, ligesom lånegrænsen ifølge denne ordning aldrig kan sættes under 10.000 kr. eller over 20.000 kr. Såfremt en regulering måtte føre under eller over de nævnte beløb, skal spørgsmålet på begæring af enhver af de interesserede foreninger kunne tages op til fornyet overvejelse.

II. Husmandskreditforeningernes særlige begunstigelser.

Ifølge *kreditforening slovens* § 30, 2. stk. »opretholdes de i lov om oprettelse af tvende kreditforeninger for ejere af mindre ejendomme på landet, jfr. bekendtgørelse nr. 190 af 10. juli 1915, §§ 2 b, 5 og 7 indeholdte bestemmelser angående 1) refusion fra statskassen af visse vurderingsomkostninger, 2) udredelse af lønning fra statskassen til den af indenrigsministeriet udnævnte revisor, og 3) nedsat betaling og stempelafgift for tingbogsattester.«

De citerede bestemmelser er sålydende:

1) § 2 b: Statskassen refunderer omkostningerne ved de omhandlede *taksationer*, for så vidt lånene effektueres; dog refunderes disse omkostninger ikke, såfremt låntageren ejer ejendom af over 8.000 kr.s taksationsværdi, og ej heller ved en taksation, som er afholdt til afløsning af et ældre lån, når det nye lån ikke overstiger det ældre låns hovedstol.

Statens udgifter hertil androg i finansåret 1950—51 ialt kr. 10.132, fordelt med kr. 6.100 til Jydsk husmandskreditforening og kr. 4.032 til Østifternes husmandskreditforening.

2) § 5: Når det på statutmæssig måde er vedtaget, at fremtidige valg af den administrerende direktør (forretningsføreren) skal godkendes af indenrigsministeren, bliver *lønnen til den af ministeren udnævnte revisor* at udrede af statskassen fra begyndelsen af det regnskabsår, i hvilket den nævnte statutforandring er foretaget. Revisors løn og dagpenge bestemmes ved finansloven.

Revisorernes honorarer andrager excl. sædvanligt procenttillæg kr. 3.000,- for revisoren i Jydsk husmandskreditforening og kr. 2.580,- for revisoren i Østifternes husmandskreditforening.

Statens udgifter hertil udgjorde i finansåret 1950—51 ialt kr. 8.649.

3) § 7: Den i sportelreglementet af 22. marts 1814 § 78 fastsatte *betaling for attester af skøde- og panteprotokollerne* nedsættes for dem, der søger lån i en af de tvende kreditforeninger for ejere af mindre ejendomme på landet, til 50 øre, for så vidt attesten ikke overstiger $\frac{1}{4}$ ark; overstiger den denne størrelse, betales endvidere 50 øre for hvert efterfølgende $\frac{1}{4}$ ark,

således at enhver overskridelse regnes for et fuldt $\frac{1}{4}$ ark. Ved denne betaling kommer regelen i sportsreglementets § 158, 2det stykke, til anvendelse. Attesten bliver at forsyne med påtegning om, at den ikke må anvendes til anden brug. Der beregnes ingen forhøjelse til justitsvæsenets fond, og der erlægges kun betaling for een attest for alle de ejendomme, der tilhører samme ejer, når de ifølge forordning af 28. marts 1845 skal være anført på samme folium i realregistret. Stempelafgiften for disse attester bliver 50 øre.

Gebyrerne for tingbogsattester andrager gennemsnitligt kr. 1,00, hvortil kommer kr. 0,50 i stempelafgift; uden nedsættelse betales kr. 4,00 for en tingbogsattest.

Antallet af nyudlån i de to husmandskreditforeninger androg i regnskabsåret 1950/51 5.148. Statens tilskud kan på grundlag heraf skønsmæssigt anslås til ca. kr. 12.000.

*Der er i udvalget enighed om at foreslå de foran under 1—2 nævnte be-
gunstigelser bibeholdt, medens der er enighed om at foreslå ordningen med
hensyn til nedsat stempel og gebyr for tingbogsattester ophævet. Med hen-
syn til refusion af taksationsomkostninger foreslår udvalget den ændring,
at refusionsordningen for fremtiden kun bør omfatte ejendomme, der er
indrettet og anvendes til helårsbeboelse, ligesom statens refusionsbeløb for
hver enkelt vurderingsforretning bør begrænses til højst at andrage 35 kr.*

Udkast
til
**forslag til lov om ændring i lov nr. 109 af 7. april 1936
om kreditforeninger.**

§ 1.

I § 1 foretages følgende ændringer:

I 1. stk. nr. 9 udgår »og som til ejendomsskyld er vurderet til 8.000 kr. eller derover«.

1. stk. nr. 11 affattes således:

»Kreditforeningen af ejere af mindre ejendomme på landet i Jylland (Jydsk husmandskreditforening): Land-, skov- og havebrugsejendomme i Jylland samt andre ejendomme på landet og på købstædernes markjorder. Foreningens lån i disse ejendomme må dog med tillæg af foranstående behæftelsers restgæld ikke overstige 18.000 kr. for de førstnævnte ejendomme og 15.000 kr. for de Øvrige, hvilke beløb undergives regulering som nedenfor anført.«

1. stk. nr. 12 affattes således:

»Kreditforeningen af ejere af mindre ejendomme på landet i østifterne (Østifternes husmandskreditforening): Land-, skov- og havebrugsejendomme i østifterne samt andre ejendomme på landet og på købstædernes markjorder. Foreningens lån må dog ikke overstige de under nr. 11 nævnte grænser.«

Det nuværende 3. stk. udgår og erstattes af følgende:

»Til fastsættelse af de i 1. stk. nr.'ne 11 og 12 nævnte lånegrænser foretager Det statistiske Departement hvert tredje år i marts måned en beregning over gennemsnitsindeks for de forudliggende fem kalenderår for købesummen pr. td. hartkorn for jord og bygninger alene for bebyggede landbrugsejendomme på $\frac{1}{4}$ —1 td. hartkorn for hele landet og en tilsvarende beregning over gennemsnitsindeks for købesummen pr. 1.000 kr. ejendomsskyldvurdering for hele landet for ejendomme med beboelseskarakter i landkommunerne samt en beregning over, med hvilken procent disse gennemsnitsindeks afviger fra de tilsvarende gennemsnitsindeks for den tre år forud liggende 5-års periode. Til grund for beregningen af købesummen pr. 1.000 kr. ejendomsskyldvurdering lægges i begge 5-års perioder vurderingssummen ved den alm. vurdering, hvis resultat senest er benyttet i ojsalgsstatistikken. På grundlag af Det statistiske Departements opgørelse regulerer indenrigs- og boligministeren for de efterfølgende tre regnskabsår foreningens senest fastsatte lånegrænser med $\frac{3}{4}$ af den pro-

centvise stigning eller nedgang, som opgørelsen udviser. Reguleringen afrundes opad eller nedad til det nærmeste med 100 delelige tal. Regulering foretages ikke med mindre beløb end 500 kr. Udgangspunktet for beregning af enhver ny lånegrænse skal dog stadig være det uafrundede beløb fra den foregående periode. Den første regulering, der finder sted i 1954, foretages dog på grundlag af en opgørelse for årene 1952 og 1953 sammenlignet med året 1951, og den anden regulering, der finder sted i 1957, foretages på grundlag af en opgørelse for 5-års perioden 1952—56 sammenlignet med 3-års perioden 1951—53. Gennem regulering kan lånegrænsen for land-, skov- og havebrugsejendomme ikke bringes over 24.000 kr. eller under 12.000 kr. og for andre ejendomme ikke over 20.000 kr. eller under 10.000 kr. Lånegrænsernes regulering bekendtgøres i Statstidende.«

§ 2.

I § 2 foretages følgende ændringer:

2. stk. affattes således:

»De for kreditforeningerne af ejere af mindre ejendomme på landet i § 1, 1. stk., nr.'ne 11 og 12 nævnte lånegrænser forhøjes i tilfælde, hvor lån ydes til medlemmer, hvis ejendomme er forbedrede, når det er den samme ejendom, som atter pantsættes, med 60 % af værdien af forbedringerne ifølge optagen vurderingsforretning, dog for landbrugsejendomme m. v. ikke over 12 % og for andre ejendomme ikke over 10 « af de i henhold til § 1, 1. stk., nr.'ne 11 og 12 gældende lånegrænser.«

Som nyt 3. stk. indføjes:

»Ved oprettelse af nye købstæder og ved indlemmelse i købstæder, herunder indlemmelser i hovedstadsområdet, bevarer de kreditforeninger, der hidtil har haft udlånsadgang, retten til fortsat at yde lån i de pågældende områder. I nyoprettede købstæder eller indlemmede arealer er foreninger, der kun har ret til udlån i købstæder, i 5 år fra oprettelsens eller indlemmelsens ikrafttræden afskåret fra at yde lån.«

Det tidligere 3. stk. ændres til 4. stk.

§ 3.

§ 30, 2. stk., affattes således:

»Endvidere opretholdes de i lov om oprettelse af tvende kreditforeninger for ejere af mindre ejendomme på landet, jfr. bekendtgørelse nr. 190 af 10. juli 1915 §§ 2 b og 5, indeholdte bestemmelser angående refusion fra statskassen af visse vurderingsomkostninger samt udredelse af lønning fra statskassen til den af indenrigs- og boligministeriet udnævnte revisor. De nævnte vurderingsomkostninger refunderes dog kun for så vidt angår ejendomme, der er indrettet og anvendes til helårsbeboelse, og ikke med over 35 kr. for hver enkelt vurderingsforretning.«

§ 4.

Denne lov træder i kraft straks.

Ejendomme belånt i husmandskreditforeningerne i årene 1937—38 og 1947—48 med en vurderingssum til låneefterretning mellem 15.000 og 20.000 kr. for 1937—38 og mellem 20.000 og 26.000 kr. for 1947—48, fordelt efter grundværdi pr. 1. oktober 1950.

Grundværdi pr. 1.10.50 kr.	Hele landet			Jydsk husmands- kreditforening			Østifternes hus- mandskreditforening		
	Ialt	1937-38	1947-48	Ialt	1937-38	1947-48	Ialt	1937-38	1947-48
indtil 1.000	6	0	6	2	0	2	4	0	4
1—2.000	36	6	30	12	2	10	24	4	20
2—3.000	104	30	74	36	10	26	68	20	48
3—4.000	182	33	149	63	9	54	119	24	95
4—5.000	264	74	190	80	18	62	184	56	128
5—6.000	260	73	187	81	16	65	179	57	122
6—7.000	277	76	201	97	11	86	180	65	115
7—8.000	200	64	136	72	14	58	128	50	78
8—9.000	165	46	119	73	15	58	92	31	61
9—10.000	110	32	78	55	7	48	55	25	30
10—11.000	79	24	55	47	9	38	32	15	17
11—12.000	50(12)	21(8)	29(4)	27(5)	11(2)	16(3)	23(7)	10(6)	13(1)
12—13.000	31(9)	8(2)	23(7)	21(6)	4(1)	17(5)	10(3)	4(1)	6(2)
13—14.000	17(6)	5(2)	12(4)	10(4)	2(2)	8(2)	7(2)	3	4(2)
over 14.000	35(21)	20(12)	15(9)	22(13)	10(7)	12(6)	13(8)	10(5)	3(3)
Ialt	1816(48)	512(24)	1304(24)	698(28)	138(12)	560(16)	1118(20)	374(12)	744(8)

Det bemærkes, at en del af ejendommene optræder med større eller mindre arealtilliggende ved 10. alm. vurdering end ved låneoptagelsen. Disse ejendomme er medtaget med den pr. 1. oktober 1950 ansatte grundværdi. Ligeledes er i oversigten medtaget ejendomme, hvor arealet helt eller delvis er ansat med højere værdi end landbrugsværdien. For ejendomme med over 11.000 kr.'s grundværdi er i parentes vedføjet oplysning om antallet af ejendomme, hvor der enten er ansat højere værdi end landbrugsværdi, eller som har større areal ved 10. alm. vurdering end ved optagelsen af lånet.

Opstillingen er udarbejdet af statens ligningsdirektorat. Det fra foreningerne modtagne materiale omfatter ialt 1994 ejendomme, men der er ikke modtaget oplysning for 178.

Grundværdi og ejendomsskyldværdi pr. 1. oktober 1950 for jordrentebrug i henhold til jordloven af 4. oktober 1950.

	Antal ejendomme				Antal ejendomme		
	Hele landet	Øerne	Jylland		Hele landet	Øerne	Jylland
Grundværdi kr.				Ejendoms- skyldværdi kr.			
Under 11.000	729	256	473	Under 16.000	21	6	15
11—12.000	215	131	84	16—18.000	34	4	30
12—13.000	219	155	64	18—20.000	116	12	104
13—14.000	126	95	31	20—22.000	158	15	143
14—15.000	47	29	18	22—24.000	209	41	168
over 15.000	53	27	26	24—26.000	188	96	92
Ialt	1389	693	696	26—28.000	187	115	72
				28—30.000	182	139	43
				over 30.000	294	265	29
				Ialt	1389	693	696

Opstillingen, der er udarbejdet af statens ligningsdirektorat, omfatter kun et vilkårligt udsnit af jordrentebrugerne i henhold til 1919-loven.

Ejendomme belånt i husmandskreditforeningerne 1937—38 og 1947—48 med grundværdi 11.000 kr. og derover fordelt efter forholdet mellem ejendoms-skyldværdi og grundværdi i 1950.

	Ialt	Øerne	Jylland
Ejendomsskyld under $1\frac{1}{2}$ gange grundværdi	3	—	3
— $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{4}$ — —	26	9	17
— $1\frac{3}{4}$ —2 — —	40	23	17
— 2 — $2\frac{1}{4}$ — —	32	21	11
— $2\frac{1}{4}$ — $2\frac{1}{2}$ — —	14	14	—
— $2\frac{1}{2}$ og derover gange grundværdi ...	5	4	1
Ialt	120	71	49

Opstillingen er udarbejdet af statens ligningsdirektorat.

Ejendomme belånt i husmandskreditforeningerne i årene 1937—38 og 1947—48 med en vurderingssum til låneefterretning mellem 15.000 og 20.000 kr. for 1937—38 og mellem 20.000 og 26.000 kr. for 1947—48, fordelt efter ejendomsskyldværdi pr. 1. oktober 1950.

Ejendoms- skyldværdi kr.	Hele landet			Østifternes hus- mandskreditforening			Jydsk husmands- kreditforening		
	Ialt	1937-38	1947-48	Ialt	1937-38	1947-48	Ialt	1937-38	1947-48
pr. 1.10.51									
Under 16.000	922	224	698	224	32	192	698	192	506
16—18.000	284	75	209	123	11	112	161	64	97
18—20.000	212	67	145	106	24	82	106	43	63
20—22.000	163	59	104	84	22	62	79	37	42
22—24.000	76	28	48	41	11	30	35	17	18
24—26.000	74	19	55	58	12	46	16	7	9
26—28.000	28	8	20	19	4	15	9	4	5
28—30.000	22	11	11	16	6	10	6	5	1
over 30.000	35	21	14	27	16	11	8	5	3
Ialt	1816	512	1304	698	138	560	1118	374	744

Opstillingen er udarbejdet af statens ligningsdirektorat. Det fra foreningerne modtagne materiale omfatter ialt 1994 ejendomme, men der er ikke modtaget oplysning for 178.

Land- skov- og havebrugsejendomme, belånt i husmandskreditforeningerne i årene 1937—38 og 1947—48, med en vurderingssum til låneefterretning mellem 15.000 og 20.000 kr. for så vidt angår 1937—38, og med en vurderingssum til låneefterretning mellem 20.000 og 26.000 kr. for så vidt angår 1947—48, fordelt efter lånenes størrelse.

Lånets størrelse kr.	Hele landet			Østifternes husmandskreditforening			Jydsk husmandskreditforening*)		
	Ialt 1937-38	1947-48		Ialt 1937-38	1947-48		Ialt 1937-38	1947-48	
0— 5.000	31	19	12	29	19	10	2	—	2
5.100— 6.000	46	17	29	41	16	25	5	1	4
6.100— 7.000	119	45	74	95	31	64	24	14	10
7.100— 8.000	166	70	96	104	29	75	62	41	21
8.100— 9.000	193	57	136	121	20	101	72	37	35
9.100—10.000	181	45	136	100	9	91	81	36	45
10.100—11.000	130	32	98	70	8	62	60	24	36
11.100—12.000	114	41	73	60	10	50	54	31	23
12.100—13.000	38		38	26		26	12		12
13.100—14.000	30		30	23		23	7		7
14.100—15.000	24		24	16		16	8		8
15.100—15.600	23		23	16		16	7		7
	1095	326	769	701	142	559	394	184	210

Lånegrænse i 1937—38: 12.000 kr.

» » 1947—48: 15.600 »

*) For Jydsk husmandskreditforening er udskilt de ejendomme, i hvilke det optagne lån respekterer tidligere optagne lån, idet disse lån på foreningens opgørelse er optaget med hovedstolsbeløbet, hvorved den samlede behæftelse udviser et for stort beløb.

Antal land-, skov- og havebrugsejendomme med maksimal lånevurdering, der er belånt i husmandskreditforeningerne i 1937—38 og 1947—48, samt lånenes gennemsnitlige størrelse.

	Hele landet		Østifternes husmandskreditforening		Jydsk husmandskreditforening*)	
	1937-38	1947-48	1937-38	1947-48	1937-38	1947-48
Antal ejendomme med maksimumsvurdering	144	314	50	232	94	82
Heraf antal ejendomme, hvori der er ydet maksimumslån	27	20	8	13	19	7
Lånenes gennemsnitlige størrelse	9.980	11.130	9.000	11.000	10.500	11.500

1937—38: Vurderingsgrænse: 20.000 kr., lånegrænse: 12.000 kr.

1947—48: » 26.000 » » 15.600 »

*) For Jydsk husmandskreditforening er udskilt de ejendomme, i hvilke det optagne lån respekterer tidligere optagne lån, idet disse lån på foreningens opgørelse er optaget med hovedstolsbeløbet, hvorved den samlede behæftelse udviser et for stort beløb.